

ЗНАЧЕННЯ ГРОШЕЙ ДЛЯ ЛЮДИНИ ХХІ СТОЛІТТЯ

Актуальність теми дослідження: Грошові системи постійно розвивалися, взаємодіючи з політичним та економічним середовищем, яке їх оточувало. Події у грошовому секторі на початку ХХІ ст. засвідчують, що еволюція грошових систем продовжується, адже з'являються нові ознаки та особливості їхнього функціонування.

Метою дослідження є: дослідити зміст і природу грошей як аксіологічного за сутністю феномена, який безпосередньо впливає на проблеми людини у питаннях грошей та дослідити їх парадигми.

Об'єктом дослідження є: феномен грошей як прояв соціального буття.

Предметом дослідження: проблеми грошей та їх парадигми у житті людини.

Завдання: дослідити походження грошей та які проблеми вони створюють для людини; розглянути проблеми грошей; проаналізувати основні світоглядні й методологічні засади, що визначають зміст та поняття грошей; подати структурні елементи проблем та парадигм грошей, як такі що можуть впливати й на інші феномени(життя, свободу, сенс життя). На сьогоднішній день існує багато визначень того, що таке гроші. Найбільш чітко з них дав ще Адам Сміт, який сказав, що ми використовуємо гроші, звільняючись від них, тобто це універсальний різновид речі, яку людина може використовувати, тільки віддавши її іншим людям, у той час як інші види речей використовуються людьми через придбання, присвоєння [1, с.236]. Важливим чинником функціонування суспільного виробництва, економічної сфери є гроші – особлива реальність, з якою пов'язаний кожен день людського буття, яка створює специфічне сприйняття людиною світу і себе в ньому. Гроші створюють людині проблеми за їх відсутності і ще більш, коли їх вдосталь або надмір. Лише на перший погляд здається, що люди керують грошима, насправді, вони керують людьми. Гроші диктують свою політику, нав'язують особливий світогляд, філософію. Як об'єкт пізнання вони належать до сфери знань економічної науки. Цілісна картина грошей може бути створена на основі їх аналізу не тільки як засобів обігу, але і як мети. В якості засобів обігу гроші сприяли розвитку торгівлі, прискоренню і розширенню руху товарів і послуг, формуванню державних і міждержавних господарських зв'язків. Як мета гроші мали величезний вплив на розвиток людини, її цілеспрямованої діяльності, ставлення до праці. Тобто гроші актуалізували не лише зміни у світі речей, й у світі людей, у внутрішньому світі людини, її інтересів, ідеалів і прагнень, моральних критеріїв. Вони суттєво змінили систему людських цінностей, поставивши себе у їх центр як всезагальну цінність. Завдяки цьому гроші вийшли за межі своїх природних (традиційних) функцій як еквівалента товару і послуг, розширивши сферу свого функціонування. Нагромадження грошей, з точки зору цінностей ліберального суспільства, є вельми корисним кроком, оскільки забезпечує розвиток економіки, забезпечує процвітання держави. Обсяги концентрації грошей в руках однієї особи часто асоціюються з її продуктивною енергією, силою волі і неординарністю. Нерідко гроші виконують роль еквівалента, для їхнього власника, його здібностей і цінностей, а грошовий капітал сприймається як джерело свободи людини, умова реалізації її творчих сил. Не маючи достатніх грошових статків, людина ризикує бути позбавленою принад соціального життя, оскільки без належної основи фундаменту свобода особистості звужується до меж жорстокої необхідності, а бідність, убогість є джерелом відчуття безперспективності, безсилля, побутових конфліктів [2, с.80-95].

Заможні люди в нашій країні з'явилися та сформувалися із різних соціальних верств і є явищем неоднорідним. Час їх існування ще дуже невеликий, а стиль життя та споживання тільки складається. На наших очах відбувається розподіл на багатих та бідних. Питання становлення багатих дуже складне. У суспільствах зі стабільною економікою, з багатовіковими традиціями існування фінансового розпарування до співіснування багатих і бідних ставляться як до чогось звичного та природного. У нас же за останні десятиліття формувалися величезні статки при катастрофічному зубожінні населення. Тому негативне ставлення до багатіїв визначається думкою, що багатства зароблені нечесним шляхом. До того ж психіка людей не встигає пристосовуватись до змін. Мабуть, тільки нові покоління, які застануть вже розпарований світ, ставитимуться до багатих спокійно та нейтрально. Якщо сприймати цей образ у контексті історичних реалій, то стає очевидним: перешкодою духовному зростанню є не будь-який статок, а лише надмірний. Найбільш точно ілюструє це твердження вислів, що належить давньогрецькому філософу Солону: «Бути я багатим хочу, але нечесно багатством володіти не бажаю...». І сьогодні, через дві з половиною тисячі років, будь-хто з нас може повторити ці слова, не поступаючись власною гідністю. Врешті-решт, і простий здоровий глузд підказує: якщо йдеться про гроші, то краще, коли вони є, ніж коли їх немає. Не треба засуджувати людину за бажання їх мати. Ніщо так справедливо не розподілено між людьми, як розумові здібності: кожен задоволений тим, що має. І ніщо не розподілено так несправедливо, як гроші: їх майже ніколи не буває достатньо й завжди менше, ніж у когось іншого. Бідність – категорія не стільки економічна, скільки психологічна. І в цьому сенсі з нею важко боротися [5, с.151].

Особливого значення гроші набувають у корумпованому суспільстві, в якому відсутнє природне право людини на свободу, творчість і гідне існування. У такому суспільстві функції і значення грошей деформовані і гіпертрофовані, а цінність людини визначається як її купівельна здатність (людина може стільки, скільки вона здатна купити). Таке суспільство постає перед людиною як товар, адже у ньому все може бути купленим (закон, мораль, громадська думка, справедливість і навіть життя). Зрозуміло, що людина не спроможна продати закон, честь, батьківщину, мораль, але спроможна продати себе. Вона може торгувати тільки собою, своїм почуттями, вірою, сумлінням за умови, що все це набуло для неї ознак товару, втратило своє первинне, істинне значення. Тобто людина може продати не лише свою працю, свої послуги, а й свою духовність, втілити її в товар. На рівні духу людина не продає, але продається, тобто стає товаром [3, с.56-71].

Роль та місце грошових відносин у структурах комунікативних практик ми визначаємо через уведений Ю. Габермасом концепт комунікативної дії, який виражає активну практичну позицію людини в контекстах соціуму,

спрямовану на зустріч з іншою людиною. Для розуміння грошових відносин як комунікативної дії головним є той її аспект, у якому вчений застосовує це поняття як ключ для розуміння загроз життєвому світові людини з боку господарських та бюрократичних механізмів – загроз перетворення особистісних стосунків на об'єкт управління або ж на товар [4, с.318].

Висновок. Важливим чинником функціонування суспільного виробництва, економічної сфери є гроші – особлива реальність, з якою пов'язаний кожен день людського буття, яка створює специфічне сприйняття людиною світу і себе в ньому. Гроші створюють людині проблеми за їх відсутності і ще більш, коли їх вдосталь або надмір. Лише на перший погляд здається, що люди керують грошима, насправді, вони керують людьми. Гроші диктують свою політику, нав'язують особливий світогляд, філософію. Як об'єкт пізнання вони належать до сфери знань економічної науки.

Література

1. Малахов С.В. Основы экономической психологии: Уч. пособие / С.В. Малахов //Под общ. ред. Задорожнюка И.В., М., 1992. – 236с.
2. Шумка М., Янковий С. Гроші та політика / Михайлина Шумка, Святослав Янковий // Всеукраїнський науковий журнал «Мандрівець», спецвипуск, 2008 – С. 80-95.
3. Світова фінансова криза у цивілізаційному вимірі [Текст] / Олександр Шморгун // Філософська думка. – 2009. – № 2 : Велика криза: Україна і світ. – С. 56-71
4. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості: дослідження кате-
5. горії громадянське суспільство. – Львів: Літопис, 2000. – 318 с.
6. Степанов С.С. Человек при деньгах. Психология достатка. / С.С. Степанов. – СПб: Питер: Питер бук, 2001. – 151с.